

Enheten för säker hantering av farliga ämnen
Camilla Oscarsson
+46102405430
camilla.oscarsson@msb.se

Till berörda räddningstjänster

Transport av farligt gods som utförs av räddningstjänsten

Med denna PM vill MSB informera översiktligt om vilka bestämmelser som gäller för transport av farligt gods på väg och som räddningstjänsterna kan använda vid olika tillfällen beroende på vilken situation som är aktuell.

Farligt gods är ämnen och föremål som på grund av sina kemiska eller fysikaliska egenskaper kan orsaka skador på liv, hälsa, miljö eller egendom vid transport. Som exempel på farligt gods kan nämnas bensin, diesel, gasol, svavelsyra, sprängämnen, fyrverkerier, sprayburkar och krockkuddar. För att få transportera farligt gods krävs att bestämmelserna inom området följs. Det finns lag, förordning och föreskrifter, föreskrifterna kallas för ADR-S och gäller för transport av farligt gods på väg och i terräng. Motsvarande föreskrifter finns också för transport av farligt gods på järnväg och kallas för RID-S.

I ADR-S finns olika lättnader från bestämmelserna som räddningstjänsten kan använda. Nedan beskrivs lättnaderna, mer information kan fås på MSB:s hemsida: <http://www.msb.se/farligtgoods>. I bilagan finns också utdrag från lagen om transport av farligt gods och ADR-S som beskriver vissa av reglerna och lättnaderna.

Tänk på att även om transportererna kan utföras enligt lättnader måste alltid allmänna aktsamhetskrav följas enligt 2 § i lagen (2006:263) om transport av farligt gods.

Vid räddningsinsats

När räddningstjänsten genomför en insats för att rädda liv eller för skydd för miljön och har med sig farligt gods, behöver inga bestämmelser i ADR-S följas. Transporten måste ändå ske på ett säkert sätt så att den inte orsakar skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som beror på godsets farliga egenskaper. Det är alltid viktigt att transportmedel, förpackningar och andra transportanordningar som används är lämpliga för transport av farligt gods. Detsamma gäller om räddningstjänsten samlar in farligt gods efter ett tillbud eller en olycka och transporterar det till en säker plats.

Vid övningsverksamhet

I de fall räddningstjänsten transporterar farligt gods för att använda det vid en övning, exempelvis handbrandsläckare och andningsluft eller gasol i gasflaskor,

finns också en möjlighet till lättnader från bestämmelserna i ADR-S. Transport av farligt gods som genomförs av räddningstjänsten i samband med att de utför sitt arbete är undantagen. Huvudsyftet med dessa transporter ska vara att ta sig till en plats där det farliga godset behövs för att ett arbete (en övning) ska kunna utföras, inte att transportera farligt gods från en plats till en annan. Det vill säga att distribuera farligt gods. Vissa förutsättningar gäller för att lättnaderna ska kunna användas och dessa handlar om:

1. mängdbegränsningar per förpackning, och
2. att mängden farligt gods på transportenheten måste vara inom de begränsningar som gäller för reglerna om s.k. ”värdeberäknad mängd”. Med transportenhet menas ett motordrivet fordon med eller utan släp.

Lättnaderna får inte användas när räddningstjänsten transporterar farligt gods för sin egen förrådshållning eller för intern eller extern distribution.

Nedan ges några exempel på högsta tillåtna mängder för vissa ämnen på en transportenhet.

Bensin, UN 1203: 333 liter

Diesel, UN 1202: 1000 liter (maximalt 450 liter per förpackning)

Gasol, UN 1965: 333 kg

Handbrandsläckare, UN 1044: 1000 kg/liter

Acetylen, UN 1001: 333 kg

Syre, UN 1073: 1000 kg

Mängderna gäller endast om respektive ämne transporteras ensamt på transportenheten. Om flera ämnen ska transporteras på samma transportenhet används ett beräkningssystem som finns för ”värdeberäknad mängd”. Mer information om detta system finns på MSB:s hemsida www.msb.se/farligtgods.

Interna transporter

Transporter som räddningstjänsten utför mellan stationer i samband med fyllning och underhåll av t.ex. brandsläckare och gasflaskor, kan inte undantas från bestämmelserna i ADR-S, eftersom det är en intern distribution. Dessa transporter kan vanligtvis ske enligt reglerna för transport av s.k. ”värdeberäknad mängd” som beskrivs i delavsnitt 1.1.3.6 i ADR-S. Då behövs bl.a. en enklare utbildning, märkning och etikettering av kollin, typgodkända förpackningar och transporthandlingar (godsdeklaration). Läs mer om ”värdeberäknad mängd” på MSB:s hemsida: www.msb.se/farligtgods.

Bilaga

Utdrag ur lagen (2006:263) om transport av farligt gods

2 § Den som transporterar farligt gods eller lämnar farligt gods till någon annan för transport skall vidta de skyddsåtgärder och de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra och begränsa att godset, genom transporten eller genom obehörigt förfarande med godset vid transport på land, orsakar sådana skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som beror på godsets farliga egenskaper. Det är då särskilt viktigt att de transportmedel, förpackningar och andra transportanordningar som används är lämpliga för transport av farligt gods.

Farligt gods får transporteras endast på de villkor och under de förutsättningar som anges i denna lag och i de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Utdrag ur ADR-S (MSBFS 2018:5)

1.1.3.1 Undantag som har samband med hur transporten genomförs

Bestämmelserna i ADR/ADR-S gäller inte för:

- (a) transport av farligt gods som privatpersoner utför, om detta gods är förpackat för detaljhandelsförsäljning och är avsett för personligt bruk eller hushållsbruk eller för sport och fritid, under förutsättning att åtgärder vidtas som förhindrar att innehållet kommer ut under normala transportförhållanden. När sådant gods utgörs av brandfarliga vätskor som transporteras i återfyllningsbara behållare, fyllda av eller åt privatpersoner, får mängden inte överstiga 60 l per behållare och totalmängden inte överstiga 240 l per transportenhet. Farligt gods i IBC-behållare, storförpackningar eller tankar betraktas inte som förpackat för detaljhandelsförsäljning,
- (b) (Borttagen.)
- (c) transport som genomförs av företag i samband med deras huvudverksamhet, såsom leveranser till eller returleveranser från byggarbetsplatser eller anläggningsområden eller i samband med mätningar, reparationer eller underhållsarbete, i mängder som inte överstiger 450 liter per förpackning, inklusive IBC-behållare och storförpackningar, och inte heller överstiger de i 1.1.3.6 angivna högsta tillåtna totalmängderna. Åtgärder ska vidtas som förhindrar att innehållet kommer ut under normala transportförhållanden. Undantagen i detta stycke gäller inte för klass 7.

Transport som genomförs av sådana företag för deras förrådshållning eller interna eller externa distribution faller dock inte under denna undantagsregel,

- (d) transport som genomförs av behöriga myndigheter för räddningsinsatser eller under deras övervakning, om den är nödvändig i samband med räddningsinsatser, särskilt transport som genomförs
 - av bärgningsfordon, vilka transporterar fordon som varit inblandade i olyckor eller gått sönder och som innehåller farligt gods,
 - för att samla in och bortskaffa farligt gods som berörts av ett tillbud eller en olycka och förflytta det till närmaste lämpliga säkra plats,
- (e) transport vid nödsituationer för att rädda människoliv eller till skydd för miljön, förutsatt att alla åtgärder vidtas för ett fullständigt säkert genomförande av dessa transporter.